

УДК 336.027

Морщ Я.І.

Класичний приватний університет

МЕТОДИ РОЗРАХУНКУ ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ В РЕАЛІЯХ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

Стаття присвячена розгляду та аналізу існуючих методів визначення податкового навантаження. Проведено розрахунок показника податкового навантаження макrorівня протягом 2006–2014 рр. методом податкового коефіцієнту. Виявлено, що застосування даного показника як індикатора результативності стимулюючої функції податкової політики, на даному етапі, не ілюструє реальної економічної ситуації. Зроблено висновок, що надання податкових пільг та наявність значного обсягу «тіньової» економіки не створюють умови для точного відображення реального податкового навантаження. Надано пропозиції відносно включення обсягу загальнообов'язкових державних платежів до складової розрахунку податкового навантаження, що сплачуються суб'єктами господарювання, як таких, що можуть покращити точність отриманих даних.

Ключові слова: методи розрахунку, податкове навантаження, індекс економічної свободи, крива Лаффера, податкова система, валовий внутрішній продукт, суб'єкти господарювання.

Постановка проблеми. Питання величини податкового навантаження займає одне з ключових позицій в обговоренні не тільки в наукових колах, але й привертає увагу широкого загалу. Оптимальне податкове навантаження є найбажанішим для будь-якого суб'єкту господарювання та є запорукою позитивної динаміки економічної системи країни. В той же час, збільшення величини доходів бюджету країни досягається за рахунок зростання обсягу податкових надходжень, а разом із тим відбувається посилення податкового навантаження. В умовах загострення економічної ситуації, відсутності системних зрушень у побудові економічної системи та формуванні державних фінансів, обтяження наявністю воєнних дій на теренах держави вимагає зміни підходу до ведення економічної політики. Особливої уваги за наявних умов потребує податкова політика та моніторинг результатів її впливу, а саме: величини податкового навантаження та вибір методики його розрахунку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Пошук методу розрахунку податкового навантаження, що максимально точно проілюструє реальну ситуацію, займає пріоритетне місце у наукових доробках В. Андрущенка, Є. Богатирьової [1], О. Буцької [2], Н. Вишневої, П. Десятнюка, О. Ковалюка [5], С. Корецької [6], В. Корнуса [7], Ю. Кушнірчук [8], І. Луніної, Ю. Панури [13], М. Онуфрик [12], В. Савченко [15], І. Цимбалюк, О. Фрадинського [17]. Критичні наукові роботи щодо наявних методик визначення оптимального податкового навантаження представлені у напрацюваннях Т. Меркулової [9], В. Слюсаренко [16]. Окремі питання податкової політики та її впливу на економічні суб'єкти висвітлено у роботі О. Покатаєвої [14].

Варто звернути увагу на суттєвий науковий доробок радянських науковців у сфері визначення природи та сутності податкового навантаження, що представлено у роботі О. Гензель, П. Микеладзе, В. Строгого та К. Шмельова [11].

Наявна значна наукова база напрацювань у сфері визначення методики податкового навантаження, на жаль, не надає однозначної відповіді щодо методики розрахунку податкового навантаження на макrorівні.

Постановка завдання. Метою роботи є розгляд та аналіз найбільш розповсюджених методів розрахунку податкового навантаження макrorівня з урахуванням особливостей економічної системи України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Необхідність визначення впливу впроваджуваних реформ

у податковій сфері акцентує увагу на визначенні податкового тиску на платників податків. Розрахунок податкового тягаря на рівні офіційних державних інституцій в Україні не проводиться. Однак, в міжнародній практиці визначення впливу податкової політики проводиться як за рахунок розрахункових показників, так і за рейтинговою системою.

Отож, найбільш поширеним методом визначення податкового навантаження є розрахунок податкового коефіцієнту. Його величина представляє собою співвідношення суми фактично сплачених податкових надходжень зведеного бюджету країни до обсягу валового внутрішнього продукту (далі – ВВП).

Розглядаючи складові коефіцієнту С. Корецька [6] звертає увагу на саму методику обчислення. Під час розрахунку не враховується величина потенційних податкових надходжень, що не надійшли до бюджету за різними причинами. А також наголошує на невідповідності офіційної величини ВВП реальному, що пояснюється високим рівнем тінізації економіки.

Науковець погоджується з думкою О. Ковалюка, що застосування даної формули задля визначення податкового тягаря створює умови для заниження показників абсолютних значень податкових надходжень та обсягу ВВП. Отримані результати розрахунку мають високий ступінь похибки [5].

Певні ремарки даний метод отримав і від М. Онуфрик. Науковець зазначає, що у світовій практиці використовують у розрахунку валовий національний продукт (далі – ВНП). Застосування показника ВНП при обчисленні пояснюється наданням об'єктивного уявлення про життєвий рівень населення, циклічні спади і підйоми економіки [12].

Але попри зазначені недоліки, розрахунок податкового коефіцієнту залишається основним методом розрахунку податкового навантаження на макrorівні. Широке застосування даного методу пояснюється простотою розрахунку та наявністю статистичних даних у вільному доступі.

Показники податкового навантаження в Україні протягом 2006–2014 рр. за даним методом розрахунку наведено у табл. 1.

Отримані розрахункові показники податкового навантаження за методом податкового коефіцієнту не створюють уявлення про надмірне податкове обтяження економіки України.

Для порівняння, на офіційному сайті Міністерства податків та зборів Республіки Білорусь надана інформація відносно податкового навантажен-

Таблиця 1

Показники податкового навантаження

Країна	Роки								
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Україна	0,25	0,22	0,24	0,23	0,22	0,26	0,26	0,24	0,23*

Примітки: * – розрахунок проведено без урахування АР Крим

Джерело: розраховано на основі [3; 4]

ня на макрорівні, розрахованого також за методом податкового коефіцієнта (до величини ВВП). У 2012 р. показник становив 26,0%, у 2013 р. – 25,4%, у 2014 р. – 24,3%. За плановими показниками на 2015 р. податкове навантаження має бути на рівні 24,0% [10].

При зіставленні показників податкового коефіцієнту Республіки Білорусь та України суттєвих розходжень отриманих результатів не виявлено. Індeksi економічної свободи для Республіки Білорусь та України становили відповідно у 2012 р. 49,0 балів та 46,1 бали, за результатами 2013 р. – 48,0 балів та 46,3 бали, свободу економічної діяльності у 2014 р. було оцінено у 50,1 бала для Республіки Білорусь та 49,3 бали для України (табл. 2) [18]. Отримані дані характеризують національні економіки як деспотичні. І лише 2014 р. ознаменувався для економіки Республіки Білорусь переходом на рівень вище і характеризувався як «в основному невільною» економічною системою.

Даючи оцінку поширеним методам визначення податкового навантаження на макрорівні О. Буцька [2] зазначає, що в основному методики розрахунку зводяться до обчислення податкових надходжень у обсязі доходу бюджету, або пошуку частки у величині валового внутрішнього продукту (формула 4).

$$PK = (\sum P + \sum B) / VVP. \quad 4$$

де PK – податковий коефіцієнт;

P – сума сплачених податків;

B – сума обов'язкових відрахувань в державні соціальні фонди;

VVP – валовий внутрішній продукт у ринкових цінах.

Проте, як доречно зазначає О. Буцька [2] представлені формули (формула 5, 6) направлені на визначення показника в рамках функціонування приватного сектору економіки, ігноруючи при цьому державний.

З метою покращення розрахунку податкового навантаження на макрорівні Ю. Кушнірчук [8] запропонувала власні варіанти обчислення показника (формула 5, 6), а саме:

$$PN = P / Dnc. \quad 5$$

де PN – податкове навантаження;

P – податкові надходження;

Dnc – сукупні доходи приватного сектору.

$$PN = P + B - Tnc. \quad 6$$

де PN – податкове навантаження;

P – податкові надходження;

B – видатки;

Tnc – трансферти з бюджету на утримання приватного сектору економіки.

Український науковець О.А. Фрадинський виділяє 2 підходи до розрахунку податкового тягара на макрорівні [17, с. 79–80]:

– абсолютний підхід, при якому податковий тягар розраховується як загальна сума платежів обов'язкового характеру, сплачуваних платниками податків за аналізований період часу (формула 1).

$$APTi = \sum OPi. \quad 1$$

де APT – абсолютна величина податкового тягара;

OP – вартісна величина обов'язкових платежів;

i – рік.

– відносний підхід, що розраховується як відношення загальної суми сплачуваних обов'язкових платежів в державі до величини створюваного в суспільстві за аналогічний період суспільного продукту (формула 2).

$$VPTi = \frac{\sum OPi}{VVPi} \times 100\%. \quad 2$$

де VPT – відносна величина податкового тягара;

VVP – вартісна величина валового внутрішнього продукту;

i – рік.

Проте, як зазначає автор, застосування представлених формул задля визначення податкового тиску мають низку недоліків. А саме [17]:

– не враховуються величини соціальних відрахувань до позабюджетних фондів, які автор відносить до податкових платежів. Фрадинський О. аргументує свою позицію наявністю спільної економічної суті з податковими відрахуваннями, а саме: наявність примусового характеру здійснення платежів; відсутність прямої еквівалентності; виплати здійснюються для покриття поточних витрат;

– величина обов'язкових платежів має включати не лише фактично сплачені, але й нараховані та несплачені податкові зобов'язання до центрального фонду;

– неврахування наявності тіньової економіки, що створює частину валового внутрішнього продукту.

Взявши до уваги наявні недоліки, О. Фрадинським, з метою покращення точності розрахунку податкового навантаження, запропоновано формулу (формула 3.) обчислення, що має вигляд [17, с. 80–81]:

$$PN = \frac{(\Phi NP + VPH + H - P + Zndv)}{VVPof} \times 100\%. \quad 3$$

де ΦNP – фактичні податкові надходження;

VPH – надходження до позабюджетних фондів;

H – недоїмка;

$Zndv$ – заборгованість держави із відшкодування за ПДВ;

$VVPof$ – величина офіційного ВВП;

P – сума передплати.

Представлена формула вбачається такою, що може ілюструвати наявне податкове навантаження на платників податків з урахуванням поточної економічної ситуації. Однак, як зазначав ще К. Шмельов, до величини податкового навантаження необхідно включати не лише сукупний обсяг податків та зборів, а також фактичні витрати на їх адміністрування [11, с. 16, с. 36].

Крім того, для України, як зазначає С. Корецька, характерне «перекладання» реального податкового навантаження на законослухняних платників податків. Основними причинами наявності цього явища, вбачає автор, відсутність стабільності в податковому законодавстві та системності у

реформуванні податкової системи; наявність податкових пільг, які не є системними і їх існування створює умови за яких податковий тягар спрямовується лише на частину офіційної економіки; високий рівень хабарництва та корупції [6].

Такої ж думки дотримується і О. Фрадинський. У своїй роботі [17] він зазначає, що дестимулювання економічної системи країни відбувається не за рахунок наявної величини податкового тягара, а за наявності нерівномірного його розподілу серед суб'єктів господарювання. Існування диспропорції пояснює наданням податкових пільг для окремих галузей економіки та суб'єктів підприємницької діяльності [17, с. 81].

Український науковець О. Покатаєва наголошує, що надання податкових пільг повинно мати системне обґрунтування з метою уникнення викривлення конкурентного середовища, недопущення збереження неефективних та непробуктових суб'єктів господарювання. За умов невиконання принципу системності, розвиток ситуації може призвести до нерівномірного розподілу податкового тягара між господарюючими суб'єктами, і як наслідок недоотримання доходів бюджету і зростання дефіциту [14, с. 73].

В. Савченко та А. Лось [15] за результатами проведеного дослідження зробили висновок: показник податкового навантаження в Україні є помірним, проте відсутність пропорційності та рівномірності його розподілу на регіональному рівні не створюють умов розвитку економіки.

Визначення величини податкового навантаження здійснюється і за рахунок обчислення точок кривої Лаффера. Проте, наявні певні хибні уявлення про природу і сутність кривої. Так, Т. Меркулова у своїй роботі [9] здійснює аналіз теоретико-методологічних положень відносно природи кривої Лаффера та звертає увагу на наявні особливості її застосування. Зокрема, наявна теза, що за умов зниження податкової ставки збільшуються обсяги податкових надходжень не є аксіоматичною. Збільшення податкових надходжень за умов зменшення податкової ставки являє собою лише потенційну можливість, яка має змогу реалізуватися за умов перевищення показника наявної податкової ставки оптимальної. Крім того, можливість реалізації залежить від: особливості функціонування податкової системи, моменту часу, наявності простоти переходу до неформального («тіньового») економічного простору, існуючих податкових ставок, існування «податкових дир», факторів виробництва.

В. Корнус [7] пропонує розраховувати як різницю між середньомісячним доходом і середньомісячною величиною сплачених податків. Таким чином, показник податкового навантаження пропонується розраховувати за формулою:

$$P_n = (P_m / D_m - P_{3M}) \times 100\% \quad 7.$$

де P_n – податкове навантаження;

P_m – прожитковий мінімум (загальний показник);

D_m – середньомісячний дохід на душу населення;

P_{3M} – середньомісячна величина податків, сплачена одним громадянином.

Отримана величина податкового навантаження не повинна перевищувати 100%. Таким чином, податкове навантаження являє собою обсяг коштів або натуральних благ, які залишаються у розрахунку на одного громадянина після сплати податків [7, с. 36].

Вітчизняний науковець М. Онуфрик у своїй роботі [12] провела розгляд та здійснила аналіз поши-

рених методів розрахунку податкового навантаження. Як результат проведеного дослідження науковець представила структурну модель аналізу податкового навантаження на економічну діяльність людини. Для її побудови взято за основу наступні твердження:

- показник податкового навантаження характеризує якісний, а не кількісний вплив податкової системи на макrorівень. Спроба кількісного розрахунку показника податкового навантаження не в змозі забезпечити повноту відображення реального впливу податкової системи на економіку;

- діяльність людини у економічній сфері пропонується розглядати як: види економічної діяльності, форми економічної діяльності і професії;

- до форм економічної діяльності віднесено найманий працівник, підприємець, власник;

- до видів економічної діяльності віднесено (згідно наказу Держспоживстандарту України від 11.10.2010 р. № 457): сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство; переробна промисловість, добувна промисловість, розроблення кар'єрів та інша промисловість; будівництво; оптова та роздрібна торгівля, транспорт і складське господарство, тимчасове розміщування й організація харчування; інформація та телекомунікації; фінансова та страхова діяльність; операції з нерухомим майном; професійна, наукова та технічна діяльність, діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування; державне управління й оборона, освіта, охорона здоров'я та надання соціальної допомоги; інші послуги;

- до професійних категорій віднесено (згідно наказу Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 28 липня 2010 р. № 327): законодавці, вищі державні службовці, керівники, менеджери (управителі); професіонали; фахівці; технічні службовці; працівники сфери торгівлі та послуг; кваліфіковані робітники сільського та лісового господарств, риборозведення та рибальства; кваліфіковані робітники з інструментом; робітники з обслуговування, експлуатації та контролювання за роботою технологічного устаткування, складання устаткування та машин; найпростіші професії.

Проте здійснення розрахунку за запропонованою структурною моделлю аналізу податкового навантаження на економічну діяльність людини на практиці вбачається проблематичним.

Одним із наслідків надмірного податкового навантаження є значна частка «тіньової» економіки в Україні. Зокрема, В. Слюсаренко [16] акцентує увагу на процесі «тінізації» і як наслідок – сповільненні соціально-економічного розвитку країни. У довгостроковому періоді це призводить до рецесії в економіці.

С. Богатирьова [1] пропонує за допомогою співставлення динаміки величини ВВП та показника податкового навантаження визначати ефективність функціонування податкової системи. А також використовувати податкове навантаження як індикатора якості проведених податкових реформвань.

Надмірне податкове навантаження створює умови для відтоку інвестиційного капіталу, зниженні економічної активності суб'єктів господарювання, зменшенню платоспроможного попиту.

Починаючи з 1995 р. компанія «Heritage Foundation» спільно з «Wall Street Journal» проводить розрахунок «індексу економічної свободи» країн світу. Його складовими частинами є 10 позицій, які отримують значення від 0 (найгірше значення) до 100 (найкраще значення). У табл. 2

наведено дані Індексу протягом 2005–2014 р. України та деяких країн світу.

Для розуміння наданих даних необхідно зазначити, що країни з показником від 80 до 100 є вільними для ведення бізнесу, від 70 до 79,9 – в основному вільні, з показником 60–69,9 – помірно вільні, 50–59,9 – в основному невольні, показники 0–49,9 характеризують країну як деспотичну [18].

З наведених даних табл. 2 видно, що протягом 2005–2008 рр. Україна відносилася до країн з «в основному невольною» економічною системою. З 2009 р. по 2014 р. економічна система України опинилася серед країн з деспотичною економікою.

Критеріальні складові індексу протягом періоду, що аналізується, не зазнали суттєвих позитивних змін. Захист прав власності залишається незмінним протягом 2005–2014 рр. Позиції «Свобода від корупції», «Фіскальна свобода», «Свобода трудових відносин» характеризуються негативною системною тенденцією. Оцінка інвестиційної свободи та фінансової свободи знизившись у 2010 р. на 10 балів та 20 відповідно в порівнянні з 2005–2009 рр., залишається незмінною – на рівні 20 балів для критерію «інвестиційна свобода» та 30 балів для позиції «фінансова свобода». Показник державних витрат характеризується стійкою негативною тенденцією починаючи з 2007 р. Грошова свобода та свобода торгівлі мають позитивну тенденцію. Критерій «свобода бізнесу» має широкий діапазон коливання.

У табл. 3 представлено складові індексу економічної свободи України протягом 2005–2014 рр.

Різновекторний спектр коливання критеріальних складових індексу економічної свободи України та погіршення позиції країни починаю-

чи з 2009 р. пояснюється відсутністю системної та комплексної діяльності урядових організацій у сфері державного регулювання національної економіки.

Найявні данні (табл. 2, 3) підкреслюють проблематичність ведення підприємницької діяльності в Україні. І саме показники міжнародних рейтингів для інвесторів є основним джерелом отримання інформації про доцільність ведення економічної діяльності в країні.

Тому, погоджуємося з твердженням С. Корецької, що саме зниження податкового навантаження має сприяти розвитку ділової активності суб'єктів господарювання, сформувати довіру до фінансових інститутів, створити умови для виведення економіки з «тіні», припинення відтоку капіталу за кордон та створити привабливі умови для інвестиційного капіталу [6, с. 25].

Зокрема, П. Шеремета, перебуваючи на посаді Міністра економічного розвитку та торгівлі України (27.02.14–02.09.14 рр, неодноразово підкреслював наявність високо податкового тиску в державі та наголошував на необхідності реформування податкової системи України.

Необхідність покращення умов для ведення економічної діяльності в країні є нагальною необхідністю. Включення до складової розрахунку податкового навантаження обсягу сплачених загальнодержавних обов'язкових платежів, на нашу думку, нададуть можливість більш точного визначення навантаження на ділову активність на макrorівні.

Висновки з проведеного дослідження. Існуючі методики визначення податкового навантаження на макrorівні найчастіше зводяться до визначення

Таблиця 2

Індекс економічної свободи (загальна оцінка)

Країна	Роки									
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Україна	55,8	54,4	51,5	51,0	48,8	46,4	45,8	46,1	46,3	49,3
Гонконг	89,5	88,6	89,9	89,7	90,0	89,7	89,7	89,9	89,3	90,1
Естонія	75,2	74,9	78,0	77,9	76,4	74,7	75,2	65,0	75,3	75,9
Вірменія	69,8	70,6	68,6	69,9	69,9	69,2	69,7	68,8	69,4	68,9
Словаччина	66,8	69,8	69,6	70,0	69,4	69,7	69,5	67,0	68,7	66,4
Франція	60,5	61,1	62,1	64,7	63,3	64,2	64,6	63,2	64,1	63,5
Польща	59,6	59,3	58,1	60,3	60,3	63,2	64,1	64,2	66,0	67,0
Молдова	57,4	58,0	58,7	57,9	54,9	53,7	55,7	54,4	55,5	57,3
Грузія	57,1	64,5	69,3	69,2	69,8	70,4	70,4	69,4	72,2	72,6
Росія	51,3	52,4	52,2	49,8	50,8	50,3	50,5	50,5	51,1	51,9
Білорусія	46,7	47,5	47,0	45,3	45,0	48,7	47,9	49,0	48,0	50,1

Джерело: [18]

Таблиця 3

Показники критеріїв індексу економічної свободи України

Критерій	Роки									
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Захист прав власності	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0
Свобода від корупції	23,0	22,0	26,0	28,0	27,0	25,0	22,0	24,0	23,0	21,9
Фіскальна свобода	83,0	90,2	83,6	79,0	77,0	77,9	77,3	78,2	78,2	79,1
Державні витрати	78,6	75,8	53,2	43,0	39,0	41,1	32,9	29,4	29,4	37,5
Свобода бізнесу	55,0	43,1	43,6	44,4	40,5	38,7	47,1	46,2	47,6	59,8
Свобода трудових відносин	55,8	53,2	52,8	53,1	52,4	57,7	50,0	51,2	49,9	49,8
Грошова свобода	76,2	72,9	68,4	69,9	68,1	61,2	63,2	67,7	71,0	78,7
Свобода торгівлі	76,2	77,2	77,2	82,2	84,0	82,6	85,2	84,4	84,4	86,2
Інвестиційна свобода	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Фінансова свобода	50,0	50,0	50,0	50,0	40,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0

Джерело: [18]

частки фактичних податкових надходжень зведеного бюджету у величині ВВП. Крім того, суттєва «тінізація» економіки України спричинює поглиблення неточності результуючих даних розрахунку податкового навантаження. Прозорість та системність надання податкових пільг, їх економічна

обґрунтованість, своєчасне відшкодування у повному обсязі податку на додану вартість нададуть можливість більш точного розрахунку показника. Формування та реалізація прозорої стимулюючої податкової політики є необхідною ланкою у покращення ділової активності в Україні.

Список літератури:

1. Богатирьова Є.М. Податкове навантаження як індикатор результативності податкових реформ в Україні / Є.М. Богатирьова // Економічний простір. – 2014. – №84. – С. 110–121.
2. Буцька О.Ю. Методика оцінки податкового навантаження: порівняльний аналіз / О.Ю. Буцька // Агросвіт. – 2013. – № 24. – С. 25–27. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/agrosvit_2013_24_6
3. Державна казначейська служба України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477>
4. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2003/vvp/vvp_kv/vvp_kv_u/arh_vvp_kv.html
5. Ковалюк О.М. Важливий крок до зменшення податкового тягара в Україні / О.М. Ковалюк // Фінанси України. – 2004. – № 1. – С. 55–62.
6. Корецька С.О. Оптимізація податкового навантаження в Україні / С.О. Корецька // Економіка та держава. – 2011. – № 11. – С. 25–27. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2011_11_8
7. Корнус В. Податкове навантаження та купівельна спроможність населення в економіці України / В. Корнус / Вісник НБУ. – 2005. – № – С. 35–37.
8. Кушнірчук Ю.М. Оптимізація рівня фіскального навантаження з метою економічного забезпечення держави / Ю. М. Кушнірчук // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.11. – С. 161–169.
9. Меркулова Т.В. Снижение налоговой нагрузки и эффект Лаффера: аргументы и заблуждения / Т.В. Меркулова // Налогообложение: проблемы науки и практики : монография / С.И. Юрий, О.М. Десятнюк. – Х. : ИД «ИНЖЭК», 2007. – С. 28–42.
10. Министерство по налогам и сборам Республики Беларусь [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nalog.gov.by/ru/nalog-nagruzka-economica-ru/>
11. Налоговое бремя в СССР и иностранных государствах (Очерки по теории и методологии вопроса) / П.П. Гензель, П.В. Микеладзе, В.Н. Строгий, К.Ф. Шмелев, 1928. – М: Финансовое издательство НКФ СССР. – с. 188.
12. Онуфрик М.С. Оцінка податкового навантаження на економічну діяльність людини / М.С. Онуфрик // Ефективна економіка. – 2011. – № 11. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2011_11_58
13. Панура Ю.В. Інноваційні підходи до оцінювання податкового навантаження в умовах економічної нестабільності / Ю.В. Панура // Проблеми науки. – 2011. – 11. С. 42–47.
14. Покатаєва О.В. Податковий механізм державного регулювання галузей національної економіки / О.В. Покатаєва // Экономика и управление. – 2008. – № 6. – С. 70–77.
15. Савченко В.Ф. Оцінка рівня податкового навантаження в Україні / В.Ф. Савченко, А.Ф. Лось // Економічний часопис–XXI. – 2011. – №9–10. – С. 25–28.
16. Слюсаренко В.Є. Податкова система та податкове навантаження як фактор тінізації економіки / В.Є.Слюсаренко // Науковий вісник УжНУ «Говерла». Серія економіка випуск. – 2014. – 2(43). – С. 218–223.
17. Фрадинський О.А. Поняття податкового навантаження та підходи до його визначення / О.А. Фрадинський // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 1. – Т. 1. – С. 79–82.
18. Index of economic freedom [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.heritage.org/index/explore?view=by-region-country-year>.

Морщ Я.И.

Классический приватный университет

МЕТОДЫ РАСЧЕТА НАЛОГОВОЙ НАГРУЗКИ В РЕАЛИЯХ СОВРЕМЕННОЙ УКРАИНЫ

Резюме

Статья посвящена рассмотрению и анализу существующих методов определения налоговой нагрузки. Проведен расчет показателя налоговой нагрузки макроуровня течение 2006-2014 гг. Методом налогового коэффициента. Выявлено, что применение данного показателя как индикатора результативности стимулирующей функции налоговой политики на данном этапе, не иллюстрирует реальной экономической ситуации. Сделан вывод, что предоставление налоговых льгот и наличие значительного объема «теневого» экономики не создают условия для точного отображения реального налогового бремени. Даны предложения относительно включения объема общеобязательных государственных платежей в составляющей расчета налоговой нагрузки, уплачиваемых субъектами хозяйствования, как таких, которые могут улучшить точность полученных данных.

Ключевые слова: методы расчета, налоговая нагрузка, индекс экономической свободы, кривая Лаффера, налоговая система, валовой внутренний продукт, субъекты хозяйствования.

Morshch Ya.I.

Classical Private University

METHODS FOR CALCULATION OF THE TAX BURDEN IN THE MODERN UKRAINE

Summary

The article deals with the review and analysis of existing methods for calculation of the tax burden. The usage of this indicator as an indicator of the stimulating function efficiency of the tax policy at this point does not illustrate the real economic situation. The calculation of the macro-level tax burden in 2006–2014 by the tax factor coefficient was made. The granting of the tax benefits and a significant amount of the «grey» economy do not enable an accurate representation of the real tax burden. The inclusion of the amount of obligatory state payment paid by business entities could improve the accuracy of the data.

Keywords: methods for calculating, tax burden, index of economic freedom, tax system, gross domestic product, economic entities.